

who helps integrate into a new society. It is concluded that in the conditions of globalization, which directly affects changes in the field of migration, it is important to continue improving the knowledge and skills of future legal professionals in order to work effectively in such an important and complex field as migration law.

Key words: future lawyers, training process, work with migrants, professional activity, psychological and pedagogical aspect.

Дата надходження статті: 06.06.2024 р.

Рецензент: доктор педагогічних наук, професор Терентьєва Н. О.

УДК 37:615(477)J001.82

DOI <https://doi.org/10.37915/pa.vi57.605>

Стинська В. В.*,

orcid.org/0000-0003-0555-3205

Яцишин З. М.*,

orcid.org/0000-0001-8672-1797

Кравець Н. С.*,

orcid.org/0000-0003-4334-1414

МЕТОДОЛОГІЯ ДОСЛІДЖЕННЯ ПРОБЛЕМИ РОЗВИТКУ ФАРМАЦЕВТИЧНОЇ ОСВІТИ В УКРАЇНІ

Статтю присвячено вивченню методологічної основи дослідження проблеми розвитку фармацевтичної освіти в Україні, яку розкрито на філософському, загальнонауковому та конкретнонауковому рівнях.

На філософському рівні (загальні принципи пізнання і категоріальний склад науки загалом) – аксіологічний, антропологічний, системний підходи забезпечують можливість визначити філософські засади єдності теорії та практики фармацевтичної освіти.

На рівні загальнонаукової методології (ключові теоретичні положення, підходи, що використовуються в більшості наукових дисциплін) – синергетичний, культурологічний, діяльнісний, компетентнісний, інноваційний, міждисциплінарний, історичний підходи, що дозволяють розглядати навчання, дослідження та професійну діяльність фармацевтів як міждисциплінарний і комплексний процес.

На рівні конкретнонаукової методології – контекстний (орієнтує навчання на реальні умови професійної діяльності фармацевтів), фармацевтичний (передбачає вивчення специфіки підготовки фахівців у галузі фармації), педагогічний (зосереджується на аналізі змістового компоненту підготовки майбутніх фармацевтів), медико-біологічний (акцентує увагу на інтеграції медичних і біологічних дисциплін у структуру фармацевтичної освіти), економічний (включає дослідження ефективності фінансування фармацевтичної освіти), юридичний (передбачає аналіз нормативно-правової бази, яка регулює фармацевтичну освіту), інформаційно-технологічний (спрямований на дослідження використання сучасних інформаційно-комунікаційних технологій у навчальному процесі), професійно орієнтований (передбачає підготовку майбутніх фахівців з акцентом на формування їхніх професійних навичок, компетентностей) підходи дозволяють більш детально і глибоко вивчити специфіку фармацевтичної освіти в Україні, ураховуючи її міждисциплінарний характер і практичну значущість.

*© Стинська В. В.

*© Яцишин З. М.

*© Кравець Н. С.

Зроблено висновок, що використання вищезазначених методологічних підходів допоможе розглянути на теоретичному та практичному рівні й об'єктивно відтворити та окреслити концептуальні вектори досліджуваної проблеми розвитку фармацевтичної освіти в Україні.

Ключові слова: методологія, методологічні підходи, фармацевтична освіта, Україна.

Постановка проблеми. Розвиток фармацевтичної освіти є важливим компонентом системи охорони здоров'я, оскільки саме фармацевтичні працівники забезпечують населення якісними лікарськими засобами та інформацією щодо їх застосування. У сучасних умовах глобалізації, технологічного прогресу та реформування системи охорони здоров'я в Україні розвиток фармацевтичної освіти набуває особливої актуальності, що зумовлено, зокрема:

– зростанням вимог до професійної компетентності фармацевтів. Світові тенденції в медицині та фармації, зокрема персоналізована медицина, упровадження інноваційних методів лікування, вимагають від фармацевтів глибоких знань у галузі фармакології, біотехнологій, менеджменту та комунікації. Для цього необхідне вдосконалення освітніх програм, що враховують міжнародні стандарти та найкращі практики;

– реформуванням системи освіти відповідно до європейських стандартів. Одним із найбільш важливих питань у реформуванні системи вищої освіти є забезпечення її якості відповідно до європейських стандартів, що зобов'язує гармоніювати фармацевтичну освіту з цими вимогами. Це включає запровадження нових підходів до навчання, оцінювання розвитку компетентностей і досягнення навчальних результатів, підвищення академічної мобільності студентів та викладачів, а також адаптацію освітніх програм до вимог Європейської рамки кваліфікацій;

– дефіцитом кваліфікованих кадрів у фармацевтичній галузі. Ринок праці відчуває нестачу висококваліфікованих спеціалістів, особливо в сільській місцевості. Це зумовлено як демографічними чинниками, так і потребою створення привабливих умов для професійного зростання молодих спеціалістів. Освітні заклади мають адаптувати свої програми для підготовки фармацевтів, готових до проблем сучасної системи охорони здоров'я;

– впливом цифровізації та інновацій на фармацевтичну освіту. Сучасні інформаційні технології відкривають нові можливості для дистанційного навчання, упровадження симуляційних технологій та автоматизації навчальних процесів. Однак це потребує модернізації матеріально-технічної бази освітніх закладів і навчання викладачів нових підходів;

– забезпеченням якості освіти в умовах військових загроз. Війна та її наслідки створили додаткові труднощі для закладів освіти, зокрема через переміщення населення, руйнування інфраструктури та психологічні виклики серед студентів і викладачів. Це підвищує потребу впровадження нових підходів до навчання, зокрема в онлайн-форматі, а також забезпечення психологічної підтримки учасників освітнього процесу.

Отже, розвиток фармацевтичної освіти в Україні є потрібним для підвищення ефективності системи охорони здоров'я, забезпечення населення якісними послугами та інтеграції країни до світового медичного простору. Упровадження інноваційних підходів, підвищення якості навчальних програм і забезпечення відповідності міжнародним стандартам є ключовими завданнями на сучасному етапі.

Аналіз досліджень. Історичні аспекти розвитку фармацевтичної освіти у 90-х роках ХХ – на початку ХХІ століть досліджували І. Бойчук, Д. Волох, В. Черних, Л. Кайдалова, В. Толочко та ін.

Низку наукових розвідок присвячено питанням професійної підготовки фахівців фармацевтичної галузі (І. Булах, Л. Буданова, В. Сліпчук) та розвитку медичної (фармацевтичної) освіти за межами України (В. Плющ, П. Пундій та ін.). З огляду

на складність, багатогранність і міждисциплінарність проблеми розвитку фармацевтичної освіти в Україні виникає потреба вивчення її методології.

Мета статті – проаналізувати методологічні підходи до дослідження проблеми розвитку фармацевтичної освіти в Україні.

Виклад основного матеріалу. Дослідження проблеми фармацевтичної освіти в Україні через свою різноманітність потребує детального вивчення на методологічному рівні.

Слід зазначити, що методологія є наукою про правила мислення, які використовуються під час створення наукових теорій та проведення досліджень.

У довідкових джерелах поняття «методологія» визначається як:

– учення про науковий метод пізнання й перетворення світу; його філософська, теоретична основа [6];

– сукупність підходів, способів, методик, прийомів і процедур, що використовуються у процесі наукового дослідження та практичної діяльності для досягнення поставлених цілей; сфера теоретичних знань та уявлень про сутність, форми, закономірності, порядок і умови застосування цих підходів і методик [3].

У наукових джерелах поняття «методологія» має різні трактування, зокрема:

– як система принципів і засад наукового дослідження; як вчення про науковий метод пізнання закономірностей природи за допомогою сукупності методів, що використовуються в конкретній галузі науки відповідно до особливостей її об'єкта вивчення (В. Медвідь, Ю. Данько, І. Коблянська) [5, с. 89];

– як наука про правила мислення під час створення науки і проведення досліджень, а також як учення про принципи, форми і методи організації науково-пізнавальної діяльності (С. Каламбет, С. Іванов, Ю. Півняк) [4, с. 30];

– як складна, динамічна, цілісна і субординована система способів, прийомів і принципів різних рівнів, сфер дії, спрямованості, евристичного потенціалу, змісту та структури (Г. Бірта, Ю. Бургу) [2, с. 25].

Отже, у широкому розумінні методологію розглядаємо як вчення про метод пізнання або систему наукових принципів, яка визначає основи дослідження і спрямовує вибір засобів, прийомів та методів пізнання. У вузькому розумінні її визначаємо як теоретичне підґрунтя окремих спеціальних методів і засобів пізнання, застосовуваних у конкретних наукових галузях. Водночас методологія включає систему діяльності, спрямовану на здобуття нових знань, розроблення програм, логіки та методів досліджень, а також оцінювання якості наукових результатів. Її можна визначити як науку про правила мислення, потрібні для формування теорій науки, як сукупність прийомів і методів дослідження в певній сфері знань або як учення про методологічну діяльність, що охоплює принципи, методи та знання [7, с. 103].

Розглядаючи проблему методології фармацевтичної освіти, зупинимось на категорії «фармацевтична освіта», що у фармацевтичній енциклопедії трактується як «...система підготовки та вдосконалення провізорів, фармацевтів і науково-педагогічних фармацевтичних кадрів. Це – рівень професійної кваліфікації працівника, отриманої в закладах вищої освіти на базі повної (або неповної) середньої освіти, що підтверджений відповідним дипломом, який дозволяє займатися діяльністю, пов'язаною з ліками (виготовленням, зберіганням, відпуском тощо) [8, с. 103].

Традиційно виділяють таку загальну схему рівнів методології: філософський (фундаментальний), загальнонауковий, конкретнонауковий і процесуальний (технологічний).

Вищим рівнем методології, що визначає загальну стратегію принципів пізнання особливостей явищ, процесів, сфер діяльності, вважається *філософська методологія*, що представлена в контексті дослідження розвитку фармацевтичної освіти за аксіологічним, антропологічним, системним підходами.

Філософський рівень методології сприяє формуванню концептуальних засад дослідження, таких як визначення взаємозв'язків між різними елементами освітнього процесу, осмислення впливу суспільних і наукових змін на фармацевтичну освіту та обґрунтування шляхів її вдосконалення.

Аксіологічний підхід – це філософсько-педагогічна стратегія, в основі якої лежить принцип функціонального значення чи цінності в ролі специфічної призми, що переломлює різні соціально-педагогічні процеси.

Аксіологічний підхід у контексті розвитку фармацевтичної освіти передбачає акцент на ціннісних аспектах освітнього процесу, що визначають його зміст, цілі та напрямки трансформації. Цей підхід орієнтований на формування в майбутніх фахівців фармацевтичної галузі цінностей, потрібних для професійної діяльності, таких як гуманізм, професійна етика, відповідальність, орієнтація на інтереси пацієнта та суспільства.

Основні положення аксіологічного підходу передбачають:

1. Формування професійних цінностей: розвиток у студентів фармацевтичних спеціальностей розуміння значущості своєї професії для суспільства, дотримання етичних принципів, відповідального ставлення до якості лікарських засобів і фармацевтичного обслуговування.

2. Ціннісна орієнтація освітнього процесу: забезпечення навчання, яке враховує морально-етичні, соціальні та професійні цінності як невід'ємну частину підготовки спеціалістів.

3. Особистісно орієнтований підхід: створення умов для розвитку індивідуальних якостей студентів, які відповідають їхнім ціннісним пріоритетам, і гармонійне поєднання їх із цінностями професійного середовища.

4. Забезпечення зв'язку із суспільними цінностями: формування у студентів розуміння ролі фармації як сфери діяльності, що має вагоме значення для збереження та покращення здоров'я населення.

Отже, аксіологічний підхід сприяє гармонійному розвитку особистості майбутнього фармацевта, його професійної свідомості та орієнтації на дотримання етичних стандартів у професійній діяльності.

Антропологічний підхід у теорії та практиці освітньої діяльності визначається як концепція, що акцентує увагу на людині як центральній меті та найвищій цінності освіти. Цей підхід розглядається як методологічна основа та сучасна парадигма педагогічних наук, яка вимагає інтеграції знань про освітні явища та процеси зі знаннями про природу людини, закономірності її становлення та розвитку. У межах цього підходу представники різних галузей гуманітарних наук трактують педагогічну антропологію по-різному: як педагогічно спрямовану філософську концепцію, як антропологічне підґрунтя освітньої діяльності або як метапедагогічну теорію, що спрямована на філософсько-методологічне узагальнення [1].

Антропологічний підхід у контексті розвитку фармацевтичної освіти передбачає орієнтацію на людину як центральний об'єкт освітнього процесу, урахування її особистісних, фізіологічних, психологічних, соціальних і культурних характеристик. Цей підхід спрямовано на всебічний розвиток майбутнього фармацевта як професіонала і як особистості, що здатна ефективно діяти у складному соціальному та професійному середовищі.

Основні аспекти антропологічного підходу:

1. Цілісний розвиток особистості: фармацевтична освіта має забезпечувати гармонійний розвиток інтелектуальних, морально-етичних, професійних і соціальних якостей майбутніх фахівців.

2. Урахування індивідуальних особливостей: освітній процес будується з урахуванням унікальності кожного студента, його здібностей, мотивацій, життєвого досвіду, що сприяє формуванню персоналізованого підходу до навчання.

3. Формування етичних і гуманістичних цінностей: антропологічний підхід акцентує увагу на важливості виховання в майбутніх фармацевтів поваги до людської гідності, орієнтації на добробут пацієнтів і високих етичних стандартах професійної діяльності.

4. Соціокультурний контекст: освітній процес у фармацевтичній галузі має враховувати соціальні й культурні аспекти, які впливають на світогляд і поведінку студентів, а також на їхню здатність адаптуватися до умов різних професійних і соціальних середовищ.

5. Розвиток комунікативних навичок: зосередження на формуванні в майбутніх фармацевтів здатності ефективно спілкуватися з пацієнтами, колегами та представниками інших медичних професій з урахуванням людських потреб і емоцій.

6. Підтримка здоров'я та добробуту: особлива увага приділяється здоров'ю студентів як майбутніх фахівців, включаючи психоемоційний стан, фізичний розвиток і баланс між навчанням та особистим життям.

Отже, антропологічний підхід забезпечує орієнтацію фармацевтичної освіти на людину як комплексний об'єкт, сприяючи підготовці фахівців, здатних не лише виконувати професійні обов'язки, але й діяти етично, гуманно та соціально відповідально.

Системний підхід – це напрямок методології досліджень, який полягає в дослідженні об'єкта як цілісної множини елементів у сукупності відношень і зв'язків між ними, тобто розгляд об'єкта як системи.

Системний підхід у контексті розвитку фармацевтичної освіти передбачає розгляд освітнього процесу як цілісної, впорядкованої системи, яка складається із взаємопов'язаних елементів. Цей підхід дозволяє аналізувати освітню систему на всіх рівнях – від глобального (суспільного) до індивідуального (особистісного), забезпечуючи її ефективне функціонування та розвиток [4].

Основні аспекти системного підходу в розвитку фармацевтичної освіти:

1. Цілісність системи: фармацевтична освіта розглядається як єдина система, що включає такі елементи, як освітні програми, науково-методичне забезпечення, матеріально-технічна база, кадровий потенціал, студенти й випускники. Усі ці елементи взаємодіють для досягнення мети – підготовки кваліфікованих фахівців.

2. Ієрархія рівнів: освітній процес аналізується на різних рівнях: це макрорівень (загальнонаціональна освітня політика), мезорівень (освітні установи, навчальні програми), мікрорівень (індивідуальний підхід до підготовки фахівців).

3. Узаємозв'язок елементів: системний підхід підкреслює потребу тісної інтеграції між теоретичною підготовкою, практичними заняттями, дослідницькою діяльністю та виробничою практикою.

4. Гнучкість і адаптивність системи: розвиток фармацевтичної освіти вимагає її здатності швидко адаптуватися до змін у сфері науки, технологій, суспільних потреб та міжнародних стандартів.

5. Орієнтація на результат: системний підхід передбачає встановлення чітких цілей і критеріїв якості підготовки фахівців, які відповідають сучасним вимогам ринку праці та охорони здоров'я.

6. Узаємодія із зовнішнім середовищем: освітня система має враховувати потреби суспільства, економіки та фармацевтичної галузі, забезпечуючи інтеграцію випускників у професійне середовище.

Застосування системного підходу у фармацевтичній освіті сприяє її вдосконаленню, дозволяє виявляти недоліки в чинній системі, прогнозувати тенденції розвитку та забезпечувати якісну підготовку фахівців відповідно до сучасних стандартів.

Отже, на нашу думку, визначені аксіологічний, антропологічний, системний підходи дають підстави для окреслення *загальнонаукової методології*.

У контексті досліджуваної проблеми розвитку фармацевтичної освіти в Україні до загальнонаукових методологічних підходів належать синергетичний, культурологічний, діяльнісний, компетентнісний, інноваційний, міждисциплінарний, історичний. Розглянемо їх детальніше з екстраполяцією на досліджувану проблему.

Культурологічний підхід зосереджується на аналізі фармацевтичної освіти як частини культурного контексту, ураховуючи її роль у збереженні й розвитку національних і професійних традицій.

Інноваційний підхід спрямований на дослідження впровадження новітніх технологій, методів і підходів у фармацевтичну освіту для забезпечення її відповідності сучасним вимогам ринку праці та науки. Передбачає впровадження сучасних технологій у навчальний процес, таких як дистанційне навчання, симуляційні методики, використання електронних платформ.

Синергетичний підхід орієнтований на вивчення процесів самоорганізації та розвитку фармацевтичної освіти, а також її здатності адаптуватися до змін у суспільстві та науково-технічному прогресі.

Діяльнісний підхід орієнтує освітній процес на активну практичну діяльність, спрямовану на вирішення професійних завдань. Включає практичну підготовку студентів у лабораторіях, аптеках, клінічних установах, що сприяє розвитку професійних навичок.

Компетентнісний підхід передбачає формування в майбутніх фармацевтів набору професійних компетенцій, які включають знання, вміння, навички та цінності; зосереджується на розвитку здатності до самостійного ухвалення рішень, комунікації з пацієнтами, міждисциплінарної взаємодії та адаптації до змін у галузі.

Міждисциплінарний підхід здійснює інтеграцію знань із різних галузей (медицина, біологія, хімія, економіка, менеджмент) для забезпечення всебічної підготовки фармацевтів; забезпечує формування широкого світогляду і здатності до роботи в команді з фахівцями інших медичних напрямків.

Історичний підхід дозволяє простежити еволюцію фармацевтичної освіти, виявити закономірності та тенденції її розвитку в Україні.

Зазначені підходи на загальнонауковому рівні окреслюють специфіку розвитку фармацевтичної освіти та спонукають до глибинного окреслення **конкретнонаукового рівня**, що репрезентуємо специфічними підходами.

Контекстний підхід орієнтує навчання на реальні умови професійної діяльності, моделюючи ситуації, з якими фармацевти стикаються у своїй роботі; забезпечує адаптацію студентів до професійних реалій, підвищуючи їхню готовність до роботи у змінних умовах.

Фармацевтичний підхід передбачає вивчення специфіки підготовки фахівців у галузі фармації, орієнтуючись на потреби фармацевтичної промисловості, охорони здоров'я та ринку праці.

Педагогічний підхід зосереджується на аналізі освітніх методик, інноваційних форм навчання, побудові навчальних програм і технологій, що забезпечують якісну підготовку майбутніх фармацевтів.

Медико-біологічний підхід акцентує увагу на інтеграції медичних і біологічних дисциплін у структуру фармацевтичної освіти для забезпечення її практичної спрямованості.

Економічний підхід включає дослідження ефективності фінансування фармацевтичної освіти, її рентабельності та впливу на розвиток фармацевтичного ринку.

Юридичний підхід передбачає аналіз нормативно-правової бази, яка регулює фармацевтичну освіту, зокрема, ліцензування, акредитацію освітніх програм, стандарти підготовки фахівців.

Інформаційно-технологічний підхід спрямований на дослідження використання сучасних інформаційно-комунікаційних технологій у навчальному процесі, зокрема

дистанційного навчання, симуляційних технологій і навчального програмного забезпечення.

Професійно орієнтований підхід передбачає підготовку майбутніх фахівців з акцентом на формування їхніх професійних навичок, компетентностей та здатності до адаптації у швидкозмінному середовищі фармацевтичної діяльності.

Ці підходи дозволяють більш детально і глибоко вивчити специфіку фармацевтичної освіти в Україні, враховуючи її міждисциплінарний характер та практичну значущість.

Висновки. Отже, можемо стверджувати, що використання вищезазначених методологічних підходів допоможе розглянути на теоретичному та практичному рівні й об'єктивно відтворити та окреслити концептуальні вектори досліджуваної проблеми розвитку фармацевтичної освіти в Україні. Це може бути здійснено в подальших наукових дослідженнях.

Список використаних джерел:

1. Антропологія педагогічна. URL: <https://vue.gov.ua/> Антропологія педагогічна
2. Бірта Г. О., Бургу Ю. Г. Методологія і організація наукових досліджень: навчальний посібник. Київ : Центр учбової літератури, 2014. 142 с.
3. Енциклопедія Сучасної України. Т. 20 / гол. редкол.: І. М. Дзюба, А. І. Жуковський, М. Г. Железняк та ін.; НАН України, НТШ. Київ: Інститут енциклопедичних досліджень НАН України, 2018. URL: <https://esu.com.ua/article-66724>
4. Каламбет С. В., Іванов С. І., Півняк Ю. В. Методологія наукових досліджень: навчальний посібник. Дніпропетровськ : Видавництво Маковецький, 2015. 191 с.
5. Медвідь В. Ю., Данько Ю. І., Коблянська І. І. Методологія та організація наукових досліджень (у структурно-логічних схемах і таблицях): навчальний посібник. Суми : СНАУ, 2020. 220 с.
6. Словник української мови. URL: <https://slovnuk.ua/index.php?swrd=методологія>
7. Стинська В. В. Теорія і практика соціально-педагогічної підтримки материнства й дитинства в Україні (XX – початок XXI ст.): дис... д-ра пед. наук: 13.00.05. Івано-Франківськ – Тернопіль, 2019. 631 с.
8. Фармацевтична енциклопедія. URL: <https://www.pharmencyclopedia.com.ua/article/314/farmaceutichna-osvita>

References:

1. Antropologhiia pedahohichna [Anthropology of Education]. Retrieved from https://vue.gov.ua/Антропологія_педагогічна [in Ukrainian].
2. Birta, H. O., & Burhu, Yu. H. (2014). *Metodologhiia i orhanizatsiia naukovykh doslidzhen* [Methodology and organisation of scientific research]. Kyiv [in Ukrainian].
3. Dziuba, I. M., Zhukovskiy, A. I., & Zhelezniak, M. H. (2018). *Entsyklopediia Suchasnoi Ukrainy* [Encyclopaedia of Modern Ukraine]. (Vol. 20). Kyiv. Retrieved from <https://esu.com.ua/article-66724> [in Ukrainian].
4. Kalambet, S. V., Ivanov, S. I., & Pivniak, Yu. V. (2015). *Metodologhiia naukovykh doslidzhen* [Methodology of scientific research]. Dnipropetrovsk [in Ukrainian].
5. Medvid, V. Yu., Danko, Yu. I., & Koblianska, I. I. (2020). *Metodologhiia ta orhanizatsiia naukovykh doslidzhen (u strukturno-lohichnykh skhemakh i tablytsiakh)* [Methodology and organisation of scientific research (in structural and logical diagrams and tables)]. Sumy: SNAU [in Ukrainian].
6. Slovnuk ukrainskoi movy [Dictionary of the Ukrainian language]. Retrieved from <https://slovnuk.ua/index.php?swrd=методологія> [in Ukrainian].
7. Stynska, V. V. (2019). *Teoriia i praktyka sotsialno-pedahohichnoi pidtrymky materynstva y dytynstva v Ukraini (XX – pochatok XXI st.)* [Theory and practice of social and pedagogical support for motherhood and childhood in Ukraine (XX - early XXI century)]. (Doctor's thesis). Ivano-Frankivsk – Ternopil [in Ukrainian].
8. Farmatsevtichna entsyklopediia [Pharmaceutical encyclopaedia]. Retrieved from <https://www.pharmencyclopedia.com.ua/article/314/farmaceutichna-osvita> [in Ukrainian].

*Stynska V. V.,
orcid.org/0000-0003-0555-3205*

*Yashchyshyn Z. M.,
orcid.org/0000-0001-8672-1797*

*Kravets N. S.,
orcid.org/0000-0003-4334-1414*

METHODOLOGY FOR RESEARCHING THE PROBLEM OF PHARMACEUTICAL EDUCATION DEVELOPMENT IN UKRAINE

The article is devoted to the study of the methodological basis for researching the problem of development of pharmaceutical education in Ukraine in the late twentieth and early twenty-first centuries, which is revealed at the philosophical, general scientific and specific scientific levels.

At the philosophical level (general principles of cognition and categorical composition of science in general), axiological, anthropological, and systemic approaches provide an opportunity to determine the philosophical foundations of the unity of the theory and practice of pharmaceutical education.

At the level of general scientific methodology (key theoretical provisions, approaches used in most scientific disciplines) - synergistic, cultural, activity, competence, innovative, interdisciplinary, historical approaches allow to consider the education, research and professional activity of pharmacists as an interdisciplinary and complex process.

At the level of specific scientific methodology - contextual (focuses training on the real conditions of professional activity of pharmacists), pharmaceutical (involves the study of the specifics of training specialists in the field of pharmacy), pedagogical (focuses on the analysis of the content component of training future pharmacists), medical and biological (focuses on the integration of medical and biological disciplines into the structure of pharmaceutical education), economic (includes research on the effectiveness of financing pharmaceutical education), legal (involves the analysis of regulatory requirements).

It is concluded that the use of the above methodological approaches will help to consider at the theoretical and practical level and objectively reproduce and outline the conceptual vectors of the problem of development of pharmaceutical education in Ukraine.

Key words: methodology, methodological approaches, pharmaceutical education, Ukraine, late XX - early XXI century.

Дата надходження статті: 14.06.2024 р.

Рецензент: доктор педагогічних наук, професор Попанчук Т. В.

УДК 378.091.33-027.22:796

DOI <https://doi.org/10.37915/pa.vi57.591>

*Плачинда Т. С.,
orcid.org/0000-0002-2514-3644*

ФОРМУВАННЯ НАВИЧОК ЗАСТОСУВАННЯ ЗДОРОВ'ЯЗБЕРЕЖУВАЛЬНИХ ТЕХНОЛОГІЙ В ОСВІТНЬОМУ ПРОЦЕСІ У МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ ФІЗИЧНОЇ КУЛЬТУРИ ТА СПОРТУ

У статті актуалізується питання формування необхідних для професійної діяльності навичок у майбутніх фахівців фізичної культури та спорту щодо застосування здоров'язбережувальних технологій. Зазначається, що професійна підготовка майбутніх фахівців фізичної культури та спорту має відбуватися на засадах здоров'язбереження, адже саме вони мають стати джерелом змін у громадян України щодо якісної організації власного способу життя. Говориться про те, що наразі в теорії і практиці фізичного виховання спостерігається

**© Плачинда Т. С.*